

Gezamenlijk sanctiekader bij gebruik illegale middelen in de sierteelt

Ziekten, plagen en onkruiden zijn in de landbouw altijd aanwezig.

Gewasbeschermingsmiddelen en gewasbeschermingsmaatregelen zorgen ervoor dat ziekten, plagen en onkruiden onder controle blijven. Middelen kunnen chemisch of niet-chemisch zijn (bijvoorbeeld biologisch).

Gewasbeschermingsmiddelen kunnen schadelijke stoffen bevatten voor mens, dier en milieu. Daarom gelden er eisen voor de toelating en het gebruik van deze middelen. Deze regels staan in Verordening (EG) Nr. 1107/2009 en de Wet gewasbeschermingsmiddelen en biociden (Wgb). Kwekers mogen alleen gewasbeschermingsmiddelen gebruiken die het College voor de toelating van gewasbeschermingsmiddelen en biociden (Ctgb) heeft toegelaten op de Nederlandse markt.

Door onjuist gebruik van middelen of via drift, watergift, uitgangsmateriaal of contaminatie kunnen resten van deze gewasbeschermingsmiddelen in land- en tuinbouwproducten of in het milieu achterblijven. Dit kan risico's opleveren voor de veiligheid van de gezondheid en de instandhouding van ons milieu. De NVWA voert controle uit op de naleving van regelgeving rondom juist gebruik van gewasbeschermingsmiddelen in de tuinbouw.

Illegale middelen in het kader van de ambitie in de sierteelt

Basis van de Ambitie Gewasbescherming in de Sierteelt is dat alleen wettelijk toegestane middelen gebruikt worden. Vanuit dat basisprincipe moeten wij zorgen dat geen gebruik van illegale middelen plaatsvindt. Middelen die slechts zijn toegestaan voor bepaalde teelten of teeltmethoden (kasteelt/buitenteelt), maar worden gebruikt in teelten waar deze niet zijn toegestaan, vallen in dit kader ook onder gebruik van illegale middelen. Soms is het aantreffen te verklaren door een verontreiniging van buitenaf, maar soms is sprake van illegaal gebruik.

Natuur & Milieu heeft als aanbevelingen in het rapport van de residumeting 2021 aangegeven dat er moet worden gekeken hoe het gebruik van illegale middelen kan worden voorkomen. Het opstellen en toepassen van een gezamenlijk sanctiekader is de methode die daarop is uitgewerkt en ingezet.

Dit voorliggende gemeenschappelijk sanctiekader is ook bedoeld om kwekers vooraf bewust te maken van de gevolgen van de vondst van een illegaal middel bij de residumeting door de retail. Een schematisch overzicht van de stappen uit dit sanctiekader is te vinden op de laatste pagina van dit document.

Toepassingskader

Het sanctiekader is in het algemeen te gebruiken bij residumetingen die door de retail gedaan worden, dus ook bij residumetingen die buiten het kader van de Ambitie 5.0 door de ondernemingen zelf gedaan worden. Dit wordt door de retailers zelf uitgevoerd, waarbij de resultaten mondeling kenbaar worden gemaakt aan Tuinbranche Nederland.

Grondslag

Om zorgvuldig te handelen, is belangrijk dat er eerst gedefinieerd wordt wanneer het sanctiekader in werking treedt.

1. De residumeting in het kader van Ambitie 5.0 wordt door een **erkend lab** uitgevoerd. Het laboratorium koopt de planten en doet de monsternamen; hiermee wordt de onafhankelijkheid gewaarborgd. CLM doet onderzoek naar de middelen die worden gevonden tijdens de residumeting. Zij hebben de expertise om aan te geven welke middelen niet gebruikt mogen worden in de kweek van planten in het land van herkomst. Dit gebeurt op basis van actuele toelatingsgegevens zoals te vinden op www.ctgb.nl (NL), www.fytoweb.be (België), <http://www.pflanzenschutz-information.de> (Duitsland) en soortgelijke informatie voor overige landen.
2. Indien een illegale stof gevonden wordt (via de residumeting in het kader van Ambitie 5.0 dan wel in een eigen residumeting door de retail, die wordt gemeld aan Tuinbranche Nederland) in de residuen op een plant, wordt met de betreffende kweker eerst een **gesprek** gevoerd over de herkomst van het materiaal en het gebruik van middelen. Aan dit gesprek nemen de kweker, de retailer en CLM deel. Hierbij is van belang om te benadrukken dat dit overleg in het teken staat van **hoor en wederhoor**. Het is daarbij de bedoeling na te gaan hoe de stof op de plant is gekomen. Als de kweker aannemelijk kan maken dat het middel uit een andere bron dan illegaal gebruik komt (drift, watergift, contaminatie, uitgangsmateriaal, gebruik middelen in de winkels) dan wordt gecontroleerd of dat plausibel is.
 - A. Als een middel wordt **aangetroffen** en uit gesprek tussen CLM en kweker blijkt dat dit niet gebruikt is door kweker noch leverancier, maar wel uit een andere bron wordt aangetroffen, dan wordt de kweker gevraagd een **verbeterplan** te maken hoe de besmetting met een middel uit andere bron kan worden tegengegaan. Kwekers dienen zelf zorg te dragen dat in de stek-/opkweekfase ook geen middelen worden gebruikt die de kweker zelf niet mag gebruiken. Deze kunnen immers residuen opleveren van illegale stoffen. De kweker moet dit zelf met de leveranciers van uitgangsmateriaal bespreken.
 - B. Als CLM aangeeft dat na onderzoek nog steeds **aannemelijk** is dat het middel gebruikt is, dan treedt het **sanctiekader** in werking. Een middel wordt pas als **gebruikt** gezien als er minimaal 0.05 mg/kg residu is gevonden in de residumeting of als **gebruikt** bij onderzoek door CLM aannemelijk is gebleken.

Gemeenschappelijk sanctiekader illegale middelen

Indien CLM op basis van de residumeting *gebruik van een illegaal middel* vaststelt dan worden de volgende stappen ondernomen.

Stap 1 - Na aantreffen van een illegaal middel

De retailorganisatie waar de plant gekocht is, informeert de betreffende teler over het **gebruik van een illegaal middel**.

1. Alle planten van de betreffende soort van de leverancier of kweker (ook als het verschillende leveringen zijn) moeten, indien deze nog in de schappen staan, worden **verwijderd door de retailorganisatie** omdat deze potentieel een risico voor mens, dier en milieu vormt. NB. Door de duur van het residuonderzoek en de analyse zijn de planten eigenlijk altijd al verkocht.
2. De kweker of leverancier mag de betreffende plantensoort pas weer verhandelen met de betreffende Retailorganisatie als een **extra residumeting** is uitgevoerd. De retailorganisatie vraagt de teler in kwestie voorafgaand aan de levering van nieuwe planten om **schriftelijk aan te geven dat geen illegale middelen zijn gebruikt**, en specifiek, hoe er actie ondernomen is om het middel dat eerder is aangetroffen, niet meer aan te treffen en niet meer toe te passen.
3. De retailorganisatie organiseert de residumeting via het protocol testen bij retail.ⁱ

Voorwaarden voor levering door de kweker zijn:

- A. Bij een volgende levering van dezelfde plantensoort aan de retailorganisatie wordt een **extra residumeting gedaan door de retailorganisatie zelf** (NB niet door de kweker of leverancier om beïnvloeding te voorkomen). De residumeting is bedoeld om aan te tonen dat er niet weer illegale middelen gebruikt zijn. Wij adviseren de retailorganisatie indien deze beschikbaar is ook andere plantensoorten van dezelfde kweker na een overtreding te laten bemonsteren.
- B. De **kosten** voor de extra residumeting worden bij de **kweker** van de planten gedeclareerd.
- C. De kweker kan weer aan de retailorganisatie leveren als deze tweede residumeting op een nieuwe levering van dezelfde plantensoort **geen gebruik van illegale middelen** oplevert.
- D. Indien er wederom illegale middelen gevonden worden dan kan de kweker de planten uit deze batch **niet verder leveren** aan de betreffende retailorganisatie. De levering wordt dan uit de winkels gehaald en niet in rekening gebracht bij de retailorganisatie.ⁱⁱ
- E. Bij een tweede constatering van een overtreding treedt stap 2 in werking.

Indien de retailorganisatie eenzijdig besluit om na de eerste constatering van **gebruik van een illegaal middel**, geen handel meer te drijven met de betreffende kweker, dan wordt Tuinbranche Nederland hierover ingelicht. Tuinbranche Nederland zorgt ervoor dat bij een volgende residumeting de planten van deze kweker wederom worden getest.

Stap 2 – Bij herhaald gebruik van illegale middelen

Indien bij een tweede residumeting in een tweede levering van planten wederom **gebruik van illegale middelen** (na hoor en wederhoor) wordt geconstateerd bij eenzelfde kweker, dan worden de volgende acties ondernomen.ⁱⁱⁱ

- A. De **andere retailorganisaties en handelspartijen** die deelnemen aan de Ambitie 5.0 worden geïnformeerd over het gebruik van illegale middelen bij deze kweker en de **specifieke** plantensoort die het betreft, en hen wordt verzocht deze ook niet af te nemen.
- NB: Dat kan pas weer als de teler door middel van stap 1 bewijst dat er geen illegale middelen meer in de residuen op planten worden gevonden.
- B. Tuinbranche Nederland doet een melding bij **MPS/Global GAP** over de bevindingen. De certificeringsinstanties zullen op basis van die melding de certificering niet stopzetten, maar kunnen op basis van de informatie wel extra onderzoek doen.
- C. Tuinbranche Nederland geeft de gegevens door aan de **NVWA**. De volgende gegevens worden doorgegeven:
- De naam van de kweker
 - De plantensoort die het betreft
 - Het middel waar het om gaat
 - De datum waarop de residumeting is gedaan

ⁱ Protocol testen bij de Retail

Tijdens de residumeting in het kader van de Ambitie 5.0 worden alle planten getest bij Eurofins.

Indien een extra meting nodig is voor een retailorganisatie die de Ambitie ondertekend heeft, wordt deze ook bij Eurofins gedaan. Dit om een goede vergelijking te kunnen maken.

1. De retailorganisatie vraagt de kweker in kwestie voorafgaand aan de levering van nieuwe planten om schriftelijk aan te geven dat geen illegale middelen zijn gebruikt, en specifiek, of er actie ondernomen is om het middel dat eerder is aangetroffen, niet meer aan te treffen.
2. De teler levert aan de retailorganisatie. Zodra een nieuwe residumeting uitwijst dat er wederom illegale middelen worden gevonden wordt de levering teruggedraaid, de kweker draagt daarvoor de verantwoordelijkheid en de kosten.
3. De retailorganisatie informeert TBNL, N&M en CLM indien bij een nieuwe residumeting wederom illegale middelen aangetroffen worden.
4. In het jaargesprek met de retailorganisatie wordt gevraagd hoe een retailer is omgegaan met een vondst van illegale middelen.

ⁱⁱ Retailorganisaties nemen in de leveranciersvoorwaarden op dat:

De Leverancier is aansprakelijk voor en vrijwaart de Koper tegen alle schade die de Koper mocht lijden vanwege de aanwezigheid van illegale stoffen (in de betreffende teelt) in de door hem geleverde zaak.

ⁱⁱⁱ Tweede constatering

Wanneer een tweede constatering gedaan wordt bij de betreffende teler wordt stap 2 van het protocol aangewend. Er zijn een aantal scenario's waarin er wel/niet wordt gesproken van een tweede constatering:

Wanneer wordt er *niet* gesproken van een tweede constatering:

1. Indien bij de residumeting in het kader van de Ambitie 5.0 bij twee verschillende retailorganisaties dezelfde plantensoort wordt opgehaald, en een overtreding met hetzelfde illegale middel wordt geconstateerd. In dat geval wordt ervan uitgegaan dat de kweker bij de teelt van het product eenmalig een overtreding is begaan.

-
2. Indien bij de residumeting in het kader van de Ambitie 5.0 bij twee verschillende retailorganisaties twee verschillende plantsoorten worden opgehaald, en een overtreding met hetzelfde illegale middel wordt geconstateerd. In dat geval wordt ervan uitgegaan dat de kweker bij de teelt van de producten eenmalig een overtreding is begaan.

Wanneer wordt er *wel* gesproken van een tweede constatering:

1. Indien bij de residumeting in het kader van de Ambitie 5.0 bij twee verschillende retailorganisaties twee verschillende plantsoorten worden opgehaald, en twee verschillende overtredingen met verschillende middelen worden geconstateerd. In dat geval wordt ervan uitgegaan dat de kweker bij de teelt van de producten twee middelen heeft gebruikt die illegaal zijn.
2. Na een eerste constatering in het kader van de Ambitie 5.0 wordt de kweker geïnformeerd over de overtreding. Indien er een tweede residumeting wordt gedaan op een van de plantsoorten die de kweker kweekt, en er wederom een overtreding wordt vastgesteld, wordt er uitgegaan van een tweede constatering.

Mocht het zo zijn dat de kweker bij de teelt van het product eenmalig een overtreding is begaan, is het aan de kweker te bewijzen dat het om dezelfde fout gaat en niet een nieuwe overtreding. CLM zal op basis van de gegevens die door de kweker worden aangeleverd een inschatting maken of het dezelfde fout betreft. Het kan hierbij niet gaan om een andere illegale stof dan de stof die bij de eerste constatering vastgesteld is. In dat geval is er sprake van een tweede constatering (waarbij natuurlijk hoor en wederhoor wordt toegepast).

Stappenschema sanctiekader illegale middelen in tuinbouw

STAP 0

Residu meting

Illegaal middel gevonden?

Nee

Ja

Gesprek over herkomst en onderzoek

Middel gebruikt door kweker?

Nee

Kweker stelt waar mogelijk verbeterplan op om besmetting tegen te gaan

Ja

STAP 1

Betreffende plantensoort uit de schappen van retailer

Kweker geeft schriftelijk aan dat illegale middelen niet meer worden gebruikt en welke acties zijn ondernomen

Residu meting door retailer

Illegaal middel gevonden?

Nee

Kweker kan weer aan retailer leveren

Ja

STAP 2

Levering gaat uit de winkel, niet op rekening bij retailer

Andere retailers worden ingelicht en verzocht producten uit schappen te halen

Tuinbranche doet melding bij MPS / Global GAP

Tuinbranche geeft gegevens door aan NVWA (naam kweker, plant, middel, datum)

